

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

DACTIA ȘI ADMINISTRATIA
A] — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:
șir garmond: 6 Lei. La
blicități repetate după
invoială

Unirea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Păstor, nu năimit

(+) S'a stins acum aproape un veac. Poziția lui însă a rămas vie în inimile păstorilor săi, câte zile au avut. Și dela ei, dragostea față de bunul Părinte Andreiu a trecut și la urmașii lor, învăluindu-l într'un nimb de lumină pe care vremea nu l'a șters, răutatea pismătareșilor nu l'a întunecat. S'a plinit vorba Scripturii: Întruomenire veșnică va fi dreptul.

Vrednic este și de cinstea tuturor veacurilor ce vor urma, pentru că într'adevăr drept a fi s'a dovedit Sf. Părinte Andreiu H. Fournet (1752—1834), trecut la Sf. Părinte, în ziua întâiu de Rusaliu din acest an, în catastilul sfinților. Preoții din parohie au într'insul un nou patron și model de muncitor neobosit în via Domnului. Câteva trăsături din dăra de lumină a vieții lui sbuciumate:

Se naște din părinți înstăriți și evlavioși. Îndeosebi maică-sa era de-o cucernicie exemplară, și i-ar fi plăcut să-și vadă, cu vremea, fiul, slujind la altarul Domnului, ca ieromonah ori și ca preot de mir. Andreiu însă, fire meridională și cu accentuate porniri pentru alte idealuri de viață, la orice se gândia mai mult decât să realizeze dorul mamei sale. Pe una din cărțile copilăriei lui stă scris chiar de mână micului ștregar: „Această carte e a lui Andreiu Hubert Fournet, copil de treabă, care nu vrea să se facă nici monah nici preot“. Rugăciunile Floriceii Elisaveta s'au dovedit însă a fi mai tari ca cerbicioșia tânărului student dela școlăle din Châtellerault și Poitiers: nu trece mult și îl vedem seminarist, ca, după hirotonirea sa din 1776, doi ani să facă pe ajutorul de preot pe lângă un unchiu al său, în Haims, iar de aci să treacă de paroh la s. Fele de Maillé.

Năravul din fire încearcă înc'odată să-l ia în stăpânire. „Domnul de Thoiré“, cum i-se zicea, se îmbracă luxuos, își umple locuința de scumpețuri, călărește, grațios, pe cal buiestru; e ultra-elegant în toate: în îmbrăcămintă și în vorbă. Chiar și în predică. Sora sa Ecaterina cade pe gânduri. Se roagă fierbinte lui Dumnezeu să-l readucă pe calea cea bună. Și Dumnezeu ascultă rugăciunea surorii. Unealta e un cerșitor. Cere milă, dar e respins pe titlu că cel rugat n'are bani. „Așa, replică acesta, n'ai bani? Și masa ț'e grea de argintării“. — Scăpărare de fulger, la lumina căreia „Domnul de Thoiré“, zărește povârnișul pe care apucase; se oprește; face cale întoarsă, și bun întors rămâne până la suflarea cea mai de pe urmă. Aranjază totul pe sărăcie și simplitate: masă, haine, pat de dormit, cuvântare bisericescă. „Odiioară vorbești așa de pe sus, că nime nu Vă pricepea; acum toată lumea Vă înțelege“, îi reflecta odată un sătean.

Vremile de cumplită prigoană ale Revoluției celei mari îl găsesc călit în focul Spiritului. Deneagă jurământul pe faimoasa constituție civilă din Iunie 1790, și cu aceasta se începe, calvarul său. Surghiunit în Spania, petrece acolo cinci ani, inima însă îl mână spre Franța atâtor primejdii. Pleacă deci într'acolo și trăiește ascuns de ochii autorităților, întărind pe cei slabi, mângâind pe cei abătuți și împărțind cu sfințele taine pe cei dornici de ele. „Câte liturghii n'am slujit eu pe atunci la miezul nopții“ mărturisă dânsul mai târziu cu gândul la acele vremi de groază.

Lipsurile nu-l spăria; de ghilotină nu se înfrica; greutățile nu-l făceau să deie înapoi. Vorba dânsului: „Dacă pentru a mântui suflete ar trebui să umblu pe ascuțisuri de briciu, aș face-o fără o clipă de șovăială“. Cum a și făcut-o.

Sfârșitul l'a ajuns la vârsta de 68 de ani,

Cântare nouă

— Câteva reflexii în legătură cu o problemă la ordinea zilei —

de pr. IOAN BORZA

Dorim cu toții progres în cele spirituale. Viața și biruința sufletului. Dar căile ne sunt deosebite. Cum să realizăm sublimul scop? Pe ce cale? Cel mai mulți stau în răscrucea drumurilor. Unii înaintează cu pași mari, alături de drum, având loznica: înainte. Alții, mai prudenți, li avertizează cu: mai încet fraților. Alții iau căi căi opuse, dar ținta tuturor e aceeași: progresul, iar „Unirea“ duce în depărtări ecoul sbuciumului și trudei tuturor.

De opt ani sunt prins în această luptă de orientare, și cu pasiune am fost și privitor și luptător. Iau cuvântul azi tot pe tema progresului, și anume într'un punct de prima importanță, prea uitat și desconsiderat, lăsat în urmă în starea-l primitivă, spre imensa pagubă a preoților și credincioșilor deopotrivă. E cântarea bisericescă.

Am impresia că dacă pe alte terenuri se încrucișează convingerile confrăților, aici toată lumea e de acord: cântarea bisericescă — așa cum se execută în aproape toate strănile provinciei noastre, — e imposibilă și ridicolă. Și felul cum se face instrucția cântării la tot cazul nu corespunde duhului veacului al XX-lea.

Citez din „Unirea“ No. 12: „Cântările noastre de strană ascund în ele comori neprețuite de muzică“. Apoi: „Când se va ivi măestrul care să se inspire, din ele vom avea o muzică bisericescă clasică, fără pereche“. — Mă rog, admit. Așa va fi. Dar, deocamdată comorile cele neprețuite de muzică sunt atât de ascunse, că le poți căuta cu lumina tuturor luminilor din biserică și nu le vei afla. Iar pân' va veni măestrul, — biet nebun pe care „diplomații“ noștri după ureche nu-l vor înțelege — asistă neputincioși la năznăile dolnite ale miilor de dieci analfabeți în cântare, fabricând melodii originale și dându-ne nouă și credincioșilor o muzică întradevăr fără pereche.

Azi când știința divizează cadrele la infinit, când îți trebuie o viață pentru aprofundarea unei materii, când tehnica a ajuns înălțimi de e apogeu și cântarea profană e o carte deschisă pân' și elevilor dela școlăle primare, — cântarea bisericescă (la românii catolici?)

după ce petrecuse alți patrușprezece ani în strașnică încordare și neîntrerupte mortificații împreunate cu înjghebarea și cărmuirea unei noi tovarășii de călugărițe. A trăit și a murit luminând pe alții și mistuindu-se pe sine, pentru mai binele altora. Ridicarea lui la cinstea altarelor, cum zicea Benedict XV, are un caracter providențial: e menită „să pună în plină lumină însemnătatea slujbei de paroh, atât pentru acei cari trebuie să deprindă această slujbă, cât și pentru cei cari se cade să-i culcagă roadele“ — Slujitori ai altarelor și turmă credincioasă: să luăm aminte!

se învață și în seminarul în mare parte... după ureche! Ce să mai zici de „muzica“ cursurilor de cantori? O, indiscutabil, noi Românii de ambele confesiuni trăim epoca clasică a cântării bisericesti. E un record, și ar fi un merit pentru păr. Cherebeșiu, ca, pe lângă truda cu notificarea, să imortalizeze și câteva „acorduri“ de „pricesne“ ca „ochiul... chiu“, sau altele la fel, cântate de vre-un cantor... diplomat după ureche.

Sunt, pe semne, savanți cari nu cunosc alfabetul, și cântăreți cari nu cunosc portativul.

Nu e uniformitate de procedură? Sigur. Și nici nu poate fi, căci în ritul nostru se respectă vechea lege; cum vrea cel mai mare. Lipssește norma, codificația care să cuprindă totul și să înlăture ambițiosul chereș al oricui. Și dacă noi, cei cu școală și cu principii, nu suntem de acord în principii de principala importanță, cum vor fi cântăreții, cari se orientează doar după Oțolh și ureche? Ori urechea multe aude, multe învață și uită, căci ea funcționează și după terminarea cursului dela Blaj. Uniformitate și corectitate fără note nu se poate. Că e așa chiar și pentru cantori cu școală (învățătorii și chiar majoritatea preoților), dovadă materială sunt suțele de „versuri“ din vilile Domnului. Să ni-se indice trei dieci dintr'un tract, cari să cânte uniform toate cântările, și merg să-i-ascult, pe jos, în peregrinaj.

N'ar fi oare timpul să se sisteze acest concurs de scâlcire a frumoaselor cântări bisericesti? N'a sosit încă vremea să învățăm alfabetul cântării? Sunt adânc conșinș că se va face o reformă radicală. Așa nu mai merge. Principalul la cântare, și mai ales la cântarea bisericescă, uniformă și corectă (exact ce ne trebuie nouă), nu e de loc cursul de cantori, și nici predarea pân' la răgușeală după ureche ci muzica instrumentală după note. Căutăm omul, măestrul? Dar el încă ne caută dar noi nu-l înțelegem și nu-l primim. Notificarea grea și migăloasă a glasurilor, mănecatul și celorlalte, cred că s'a făcut tocmai în vederea noiei și luminoasei perspective a cântării civilizate și inteligente.

Cum se va face, sunt alții chemați să programeze. Eu ca elev al vechilor metode de „cant“ atâta știu că după cinci ani de parohie fiindu-mi acru sufletul de atâtea melodii câte am suferit, a trebuit să-mi revizuesc radical educația muzicală, și în trei lerni să exercitez notele la vioară, deprinzând diviziunile tactului, durata notelor, accentul etc., de dorul să pot cânta un viers cum auziam pe vremuri în catedrala Blajului, atât de scumpă amintirii mele și să pot învăța pe diplomații mei (după ureche) Liturgia Marelui Vasile și a sf. Gregorului.

Când vom avea cursul de muzică instrumentală, vom fi aflat o cale bună pe care vom ajunge la biserici cercetate, și vom afla desigur și neprețuitele comori cunoscute astăzi doar câtorva vestiji cântăreși din centrele noastre bisericesti: Slujbele nu vor mai fi lungi nici plictisitoare. Ba vom înregistra și un curent sănătos de intelectualizare a parohiilor, căci cântarea frumoasă nu numai desfășează sufletul dar îl și dispune și stimulează spre tot ce e frumos și înălțător.

Altcum, cu vechea metodă de... „după ureche“ vom sta mereu la... discuțiile despre progres.

Apostolie curată. Praznicelē Inălțării Domnului și a Pogoririi Sf. Spirit au fost tocmai binevenite pentru a veni în chip deosebit în ajutorul sufletelor. Reuniunile de misiuni din Balamare și Blaj le-au și folosit în acest scop, prilejind, prin misiunile populare aranjate, clipe de neuitate emoții spirituale și binefăcătoare primeneli duhovnicești pentru mari mulțimi de credincioși.

Misiunile din *Vișeu de jos* le-a ținut p. canonic L. Vida de la Balamare, în zilele de 24—28 Malu c. S'au mărturisit și cuminecat 951 de inși, între cari și o seamă de reveniți dela ortodoxia vânătoare. Tot cu ocazia acestor sfinte misiuni s'au primit și în congregația Mariană 121 de membri noi. Toți aceștia, dimpreună cu cei 22 de bolnavi, cercetați la ei acasă și împărțâși de p. misionar, vor pomeni cu drag Ispasul din acest an și ploaia de haruri ce le-a adus-o — La mărturisiri, cari au durat până către miezul nopții, au dat ajutor, în afară de preotul local, p. S. Cherecheșiu, și p. prot. V. Ștefiu cu p. Coman.

Tot atunci, și tot în eparhia de Nord, s'au ținut misiuni în *Domnii*. Purtător al cuvântului mântuirii fiind P. Leon I. Manu de la sf. Mănăstire a Bixadului. Toate slujbele s'au făcut în liber, ca să poată asculta întreaga mulțime a celor vre-o 3000 de credincioși ce

au luat parte la ele. Momente impozante: sosirea procesiunilor, cu preoții în frunte, din Someș-Odorhei, Bulgari, Șolmuș și Cloara. Cu ascultarea mărturisirilor s'au trudit în special p. Dobrea și Pop.

În arhidieceză s'au ținut misiuni de sfințite Rusalii în *Hăpria*. Cu vestirea cuvântului s'a ostenit p. Dumitru Neda de la Blaj, care a doua zi de Rusalii, după serviciul divin, împreună cu leșire, în procesiune, la țarină, și înainte de slujba de seara, a trecut și la *Straja*, ducând și aci vestea cea bună. La ascultarea mărturisirilor dela Hăpria au dat ajutor, în afară de p. Filip Gabor, preotul local, și Frații preoți din parohiile vecine: Virgil Hățlegan, Vasile German, Ioan Magde, Iosif Marcu și Dumitru Bogdan. — Interesul dovedit de mulțimile credincioase dela început până la capăt față de toate slujbele sfinte și cuvântările rostite arată limpede că darul Sf. Spirit a picurat din belșug, pretutindenea, în minți și în inimi.

Pentru ziua de mâine

— Incestări pe marginea actualității —

I.

În urma celor scrise referitor la îngrijirea familiilor preoțești — înainte de Paști — cu ajutorul Societăților mari de asigurare, — până azi nu s'a declarat nici pro, nici contra, nimeni.

Cred, că problema asta e așa de avansată în urma multor discuții, încât nu ne lipsește decât punerea în aplicare, fie pe o cale, fie pe alta.

Să-mi dea voie cei interesați să militez mai departe pentru ideia intrării colective a preoților din Arhidieceză în cadrele unei Societăți de asigurare.

Această părere a susținut-o, — cu multă argumentație — p. canonic Dr. Nic. Brânzău.

Dacă militez din nou, o fac, ca să aduc puțină lumină în aplicarea practică.

Societățile de asigurare azi ne prezintă cea mai mare siguranță materială; bonitatea lor nu e trasă la îndoială de economiști.

Ele nu suferă de criză, nici de urmările conversiunii. Nu de criză, pentru că în timpurile grele alegă la ele cei ce-și simt nesiguranța; nu de conversiune, pentru că executarea creanțelor lor se face mână de interesul clientului.

Bonitatea lor se cunoaște din faptul că Statul le constrânge prin legi speciale să-și asigure rezervele în valori nediscutabile; de altă parte, prin reasigurări multiple, li-se micșorează riscul.

Față de această bonitate, fondul nostru de penzie suferă și ar putea suferi multă comparație, mai ales în aceste cumplite zile de nesiguranță economică; ba chiar și fondul general de penzie al Statului este epuizat în parte: dovedă micșorarea continuă a penziilor; și dovedă că însuși Statul dorește a-și asigura o parte a penziilor la Societățile de asigurare.

Penzia este în funcție de salariul primit dela Stat; acela având tendința de micșorări; se vor micșora și eventualele penzii; — nu mai vorbesc de reducerile făcute din necesitate.

Asigurarea — după definiția lui Chanston — este compensarea efectelor întâmplării asupra patrimoniului omului prin mutualitatea organizată după legile statistice (vezi *Universul* Nr. jubilar de 50 ani existență, pag. 114).

Tot din acel Nr. jubilar arăt câteva cifre despre starea Soc. de Asig. românești dela finea anului 1932.

1. Valoarea bunurilor asigurate contra focului Lei 50.000.000.000
2. Alte riscuri > 10.353.800.000
3. Asigurări asupra vieții > 2.430.382.614
4. Despăgubiri plătite > 4.677.487.156
5. Capit. proprii și rezerve > — 987.392.325

Aceste cifre vorbesc dela sine în ce privește seriozitatea și bonitatea acestor Soc. de Asig. în România.

Nu mai vorbesc de Anglia, Franța și Germania, unde aproape nu este om neasigurat.

Foia „Unirii“

Petru Maior, propovăduitorul Unirii

— Notițe istorice —

de Traian Popa

Din cele mai îndepărtate vremi, găsim o mulțime de Români în vechea capitală a Secuimii, Târgu-Mureș. Numărul lor era necontentit sporit de refugiații din Principatele române, așezați aici, și de comercianții greci, cari având aceeași credință, se romanizează, formând aristocrația Românilor din oraș.

Iezuiții, stabiliți în oraș la 1702, lucrează din răpuzeri ca să câștige pentru Unire, pe toți Români din Târgu-Mureș și județ. Străduințele lor sunt încununete de succes. La 1750, toți Români din oraș îmbrățișează Unirea și, din acest motiv, iezuiții le donează un teren, pe care să-și poată clădi biserică și case parohiale, cu condiția ca „credincioșii români... să mărturiască cu inima și grațul că vor păstra totdeauna, cu sfințenie, Unirea cu biserica Romei“. Comerciantul grec Andrei Grecu, clădește cu cheltuiala sa, o biserică modestă, care a fost un modest lăcaș de închinare pentru toți credincioșii de ritul grecesc, uniți cu biserica Romei.

Propaganda, desfășurată de Popa Tunsu printre Români de pe „Câmpie“, precum și deținerea sa din partea protopopului Gheorghe Maior din Târgu-Mureș și Dănilă din Uillac, întâmplată la anul 1760, deslănțuie o puternică reacțiune în sufletele iobagilor români

din județul Mureș și ale comercianților români și greci din oraș. Acum, în anul 1760, se produce o adâncă desbinare între Români din Târgu-Mureș, cari încep o puternică hărțuală între ei, pentru dreptul de proprietate, hărțuală ce dănuiește până în anul 1780, când un puternic incendiu distruge biserica românească, mărul de discordie între Români, unitatea confesională, însă, nu se mai restabilește.

Preoții distinși și harnici, cari păstoriră pe credincioșii uniți din oraș isbitură să pună o puternică stavilă curentului de defecțiune dela Unire, care prinde în mrejele sale tot mai mulți aderenți ai unirii în județul Mureș. În anul 1782, când Ion Bob protopopul din Tg. Mureș pleacă ca episcop în Blaj, o mulțime de Români părăsesc Unirea. Alarmat de această defecțiune, episcopul din Blaj și guvernul ardelen au toate măsurile, menite să împiedece zădărnicierea Unirii în capitala secuimii, crezând că cea mai eficace măsură este înființarea unui curs de 6 săptămâni, ce urmează să fie încredințat unui preot destoinic. Prin ordinul său din 18 Sept. 1782, guvernul înființează acest curs de 6 săptămâni și însărcinează cu conducerea lui pe Petru Maior, protopopul Gurghiuului. Cuvântul cald al marelui dascăl învinge dărzenia Românilor, cari părăsiseră Unirea, declarând „că ei consideră ca un mare păcat cercetarea bisericii unite și primirea Sf. Taine din mâinile preoților uniți“ și în scurtă vreme, îl convertește la unire.

Comercianții greci din oraș, putrezii de bogați, mari aderenți și sprijinitori ai ortodoxiei, văzând efectul cuvântarilor protopopului Petre Maior, se pun pe lucru și în anul 1784 căș-

tigă, pentru legea neunită, 12 familii unite, 46 suflete, cari părăsesc Unirea și nu mai voiesc, cu nici un preț să mai cerceteze biserica unită.

Acum, guvernul în ființează, la anul 1785, un al doilea curs de 6 săptămâni, și ordonă consiliului orașului să pună în vedere Românilor, cari părăsiseră Unirea, să cerceteze acest curs, ce va fi ținut de Petru Maior, protopopul Gurghiuului, care se iscălește „instructor relabentium Valachorum Mvásárhely“. „Potrivit ordinului guvernamental din 16 Dec. 1784, expediat P. S. S. episcopului de Făgăraș — scrie Maior într'un memoriu către consiliul orașului — și comunicat mie cu îndrumarea ca din nou să țin un curs pentru toți Români (din oraș)... m'am prezentat la On. Consiliu și aflând că acești credincioși cercetează biserica din Eghersig și că ei inșiși ar fi declarat în fața Dy. că se consideră neuniți, V'am rugat să-i trimiteti la cursul cel nou de 6 săptămâni. Consiliul, însă, luând în considerare justificările neîntemeiate ale acestor credincioși, m'a trimis acasă fără nici o ispravă.

Din nou, Vă rog, ca, în conformitate cu ordinul episcopului și al guvernului, No. 1516 din 18 Sept. 1782... să binevoiti a constrânge efectiv pe credincioșii români la cercetarea cursului celui nou de 6 săptămâni și a nu-mi da prilej să mă plâng guvernului că ordinul său nu s'a executat din lipsa concursului Dy. și că, în atâtea rânduri, mi-ați pricinuit cheltuieli zădărnice“.

Toate străduințele protopopului Petru Maior, care s'a isbit de opoziția consiliului orașului, de a ține cursul de 6 săptămâni, rămân zădărnice. Acest curs nu s'a mai putut

II.

Acestea sunt pentru preîntâmpinarea riscurilor în ce privește bunurile primejdiate. Cel mai mare bun este viața. Capul de familie, — vorbesc de familia noastră deseori atât de numeroasă — își povățuește pe ai săi cum poate. Lipsa lui e adevărată groază.

De curând a trecut la celea vecinice Păr. S. din Ș. Văduvă fără avere, fără casă, un băiat neisprăvit la Universitate, 1 copilă în cl. III. și 1 băiat cl. I. liceu. Penzia... așa cum e, încă nehotărâtă. Tragedia e ușor de înțeles.

Alte cazuri cunoscute de curând. Invățătorul G. mort. Văduva cu cinci minori; toți la școală. La 10 zile familia primește Lei 100 000, cari, bani ghiață, azi, pe lângă penzie, îi dă puțința școlirii copiilor.

Aceste posibilități să le aplicăm fiecare la noi. Dacă am medita serios asupra posibilității triste, ne-am vedea în așa mizerie familia, nu am mai sta la îndoială un singur minut, și acel „ad calendas“... devenit românesc l'am scoate din vocabular.

III.

Să vedem modalitatea ce o urmează alte categorii de preoți în ce privește aranjarea situației viitoare a familiei. Va fi destul un caz. Preoțimea ortodoxă din Eparhia Clujului, a făcut o Societate de înmormântare; plătiind familiei defunctului 50.000 Lei. Cotizațiile sunt: pentru 7 cazuri anuale — chiar și pentru mai puține Lei 1200. Azi, la începutul lunii Iulie, e decedat al 8-lea membru. Până la finea anului mai pot pe atâția. Pentru fiecare, dela al 7-lea caz în plus, plătesc încă câte 100 Lei. Așa pentru 10 morți ar plăti cotizația anuală 1200 Lei + 300 Lei Total 1500.

Pentru 15 cotiz. anuală 1200 + 800. Total 2000.

Și aceste taxe se plătesc 20 de ani. Celelalte asociații similare nu le cunosc. Atâta e sigur, că toate asociațiile aceste sfârșesc prin

ținea niciodată. Frământările religioase continuă cu destulă vehemență în întreg județul Mureș. Țăranii satelor, împărțiți în două tabere, uniți și neuniți, se certau asupra averii bisericesti. Pentru potolirea spiritelor agitate, guvernul cunoscând simțul de dreptate și tactul deosebit al lui Petru Maior, îi numește „inspector Marusiensis“, având îndatorirea de a ancheta toate neînțelegerile confesionale dintre Românii din județul Mureș, și de a face propuneri autorităților civile pentru măsurile ce trebuiesc luate. În anul 1795, P. Maior, „inspector Marusiensis“, se deplasează în com. Lăurenii, unde se certau uniții cu neuniții pentru dreptul de proprietate al bisericii, și face un raport prefectului Scaunului Mureș ca „fără întârziere, cimitirul din Lăurenii să se împartă între uniți și neuniți și, în partea dată uniților, să se ridice o biserică unită, apoi să se facă o repartiție atât asupra uniților cât și a neuniților, și din această repartiție să se clădiască biserica unită“.

Petru Maior n'a fost un adversar al Unirii, după cum susțin unii, ci, dimpotrivă, un aprig propovădător al ei.

Mintea sa luminată și dragostea de neam nu l-a lăsat să lunece pe panta primejdioasă a șovinismului religios, năpustindu-se asupra Românilor neuniți, ci ca inspector bisericesc a rezolvit neînțelegerile dintre uniți și neuniți în modul cel mai echitabil, restabilind armonia între iobagii revoltați ai satelor, amenințați de molohul primejdios al desnaționalizării¹⁾.

moarte timpurie: lumea se urește de atâtea cotizații, și sfârșesc prin lichidare.

IV.

Nu zic că la Soc. de asigurare nu ar trebui plătit. Un lucru e cert. Cum reiasă din definiția mai sus dată, aceste asigurări se fac pe baza calculelor ce le face statistica. Nici o societate de asigurare nu pierde, pentru că riscurile sunt în proporție cu cotizația. Dacă ea nu pierde, în schimb putem profita noi; dându-ne puțința să facem economie forțată.

Aici taxele vor fi în raport cu vrâsta și starea sanitară. Tarifele primelor la toate societățile sunt identice. Variația ce prezintă tariful unei societăți față de alta, este de nuanță.

Reduceri considerabile dela 5—10—15% se pot obține numai la asigurările colective, așa cum ar fi cazul nostru, când toată preoțimea din Arhidieceză ar intra colectiv la cutare Societate. În aceste cazuri, am putea și noi beneficia, — cum am câteva oferte — de favorurile ce se acordă de ex. farmaciștilor din Ardeal, cari își asigură chiar și penzie, — în mod colectiv prin Soc. de asigurare.

Favor mai însemnat ar fi, că pot intra în Soc. și persoane până la 60 ani.

Pentru încasarea primelor, Societatea acordă comision de încasare pentru Adm. Centr. Capitulară 2,50%. — Ceeace ar facilita operația de încasare; iar detragându-se primele din salariu, se ușurează și pentru noi.

Pentru Lei 100.000, un om de 30 ani, ar plăti lunar 183,66 Lei, unul de 40 ani, ar plăti lunar 261,66 Lei; unul de 50 ani ar plăti lunar 411,08 Lei; unul de 55 ani ar plăti lunar 549,24 Lei; unul de 60 ani ar plăti lunar 802,75 Lei.

În caz de deces capitalul asigurat se plătește imediat; iar primele se plătesc până la 70 ani.

Sunt și alte tabele și tarife, cari vor sta la dispoziția fraților, după cum le convine.

Am adus aceste precizări, ca în cadrele lor să se poată face combinația cea mai potrivită; și să se facă asemănare între primele acestora și celea plătite de preoțimea ortodoxă dela Cluj.

În caz, când primele se plătesc până la moarte, aceste se reduc simțitor, de ex.:

Un om de 25 ani, pentru 100.000 plătește lunar Lei 136,66; de 30 ani, pentru 100.000 plătește lunar Lei 154,66; de 40 ani, pentru 100.000 plătește lunar Lei 215,58; de 50 ani, pentru 100.000 plătește lunar Lei 323,75.

Făcând comparație cu tabela precedentă vedem că primele sunt reduse simțitor; pentru că e mai lung termenul de plată, până la deces, eventual până la plinirea alor 85 ani.

Cu cât va fi scadența mai scurtă, de ex. pe 10, 15, 20 ani, cu atât se vor majora primele, având de bază tabela de mai sus.

Unele sunt cu prime mici cari se măresc anual; altele cu prime mari, cari scad anual.

Așa că diferitele tabele fac acelaș joc. Am scris acestea, pe cari la nevoie, și interesându-se și alții, eventual le pot amplifica, cu scopul, ca să se deștepte în cei interesați dorul de punerea în practică a lor, și totodată am dat și răspuns câtorva preoți, cari interesându-se la subsemnatul au cerut anumite deslușiri, în ce privește asigurarea colectivă.

Dorința ar fi punerea în practică. De cine? Iată întrebarea. Toți ne frământăm; sinoadele discută și discuțiile rămân ad acta.

Părinții Protopopi, la încuviințarea Celor mai mari, nu cred, că a sosit vremea să ia inițiativa?

Preot Ion Belu
profesor

„Astra“ la Clujud. Despărțământul Blaj al „Asociațiunii“ respectă vechea și buna sa tradiție de a-și ține, cu fast deosebit, adunarea generală în câte o comună socotită vrednică de asemenea cinste.

Considerente speciale au merit ast an Clujudul din vecini atenției „Asociațiunii“. Duminecă, în ziua de Rusali, s'au și desfășurat aci solemnitățile adunării generale anuale, în cadre impresionate. S'au început cu slujba dumnezească oficiată de păr. S. Frățilă, preotul locului, și părinții-profesori Iuliu Maior și Ion Pop-Câmpeanu dela Blaj. Continuarea s'a făcut după masă în sala școlii. Lume multă, intelectuală și popor, cât nu-i mai încăpea sala și curtea școlii.

După măduvosul cuvânt de deschidere al preș. despărțământului, d. Alex. Lupeanu, s'au cetit rapoartele comitetului și s'au ales comisiile pentru expoziția de copii și concursurile de porturi și dansuri naționale, în cadrul cărora a fost, nu se poate mai nimerită, conferința d. Gregorlu Pădureanu, despre „Port și cântecul național“. Punctul culminant al acestei serbări, la reușita splendidă a căreia au contribuit, pe lângă localnici, și corul teologilor din Blaj, și echipa de licenți de sub conducerea d. Rinea, cu jocurile lor naționale, a fost *dania* marinimoasă a d. Romul Simu, un fiu al comunei: un dulap cuprinzând o bibliotecă populară constatătoare din 272 de cărți felurite, plus 5000 (cinci mii Lei) drept fond de întreținere al acestei biblioteci. — Pildă mișcătoare, ce ar fi bine să aibă cât mai mulți imitatori.

Știri mărunte

Personale. Ven. Ordinariat al eparhiei de Nord a făcut, mai nou, următoarele schimbări în sânul clerului eparhial: păr. *Simeon Pop*, paroh în Gărdani, a fost numit, în aceeași calitate, la Bărsăul de jos; păr. *Tit Bud*, paroh-protopop în Fernezeiu, a fost numit, în aceeași calitate, la Gărdani, iar păr. *Emil F. Negruțiu*, paroh în Recea, a fost numit, așisderea în aceeași calitate, la Ulmeni.

Semnarea concordatului între Vatican și Austria. Agenția „Rador“ aduce știrea că în ziua de 4 Iunie c., s'a încheiat un nou concordat: acela dintre republica austriacă și Sf. Scaun. Din partea Austriei a semnat cancelarul Dolfuss. Cu acest prilej Sf. Părinte a acordat d. Dolfuss ordinul „sf. Gregoriu“. — E al doisprezecelea concordat pe care-l încheie actualul Vicar al lui Hristos cu puterile lumesti, în interesul fiilor săi sufletești și a Miresei Domnului.

Iubileul „Universului“. Fără îndoială cel mai puternic cotidian român, „Universul“ bucureștean, a împlinit cincizeci de ani de viață. Relative lung răstimp, și bogat în prilejuri de a dovedi cu fapta ce însemnează apostolia gazetărească. Din acest punct de vedere „Universul“ a fost mereu în frunte, cum o vădește trecutul său care-i carte deschisă, și cum au constatat și cuvântătorii de Dumineca trecută, când cu solemnitatea jubilară de împlinirea unei jumătăți de veac de luptă pe frontul ideilor. În ce privește biserica noastră și preocupările ei, cotidianul jubilar nu odată a dat drum liber și unor păreri neîndreptățite. Ceeace însă avem temei să nădăjduim că pe viitor nu se va mai întâmpla. — În această nădejde îi urăm încă mulți ani de viață rodnică în prestații valoroase culturale-naționale!

Protopopi sărbătoriți de preoții tractuali. Sunt doi: păr. *Ioan Simu* al Sebeșului, și păr. *Artemiu Boieriu* al Gheorghenilor. Prilejuri binevenite au fost sinoadele de primă-

¹⁾ Cf. Tr. Popa: Monografia orașului Tg. Mureș; Arhiva jud. Mureș și arhiva orașului Tg. Mureș.

vară, din luna Maiu c. Frații preoți adunați întruna, după desbaterile sinodale, au felicitat viu pe cei doi șefi tractuali, dorind atât păr. Simu, care împlinise 33 de ani de preoție și 20 de purtător al sarcinei de protopop, cât și păr. Boeriu, care-și serba încheierea alor 35 ani de preoție și 25 de protopopie, încă mulți ani de rodnică apostolie în slujba Domnului. — Le dorim și noi.

Locale. Duminecă viitoare, a doua după Rusalii, va predica în catedrală păr. *Iuliu Maior*, dir. Școlii Comerciale de băeți, iar Sâmbăta ce-i urmează, de praznicul Nașterii sf. Ion Botezătorul, va predica păr. *Nicolae Comșa*, prof. la liceul de băeți.

— Miercuria trecută Blajul nostru a avut parte de vizita unor oaspeți foarte plăcuți: *profesoarele și elevii liceului de fete »Principesa Ileana« din Cluj*, sub conducerea dnei dir. Florică Zugravu și d. ing. Ioan F. Negruțiu. Celea de văzut la noi le-au fost arătate și lămurite de d. Alex. Lupeanu-Melin, dir. liceului de fete de aici. Seara păr. Dr. I. Coltor, preș. de onoare al comitetului liceului »Principesa Ileana« a oferit o masă excursionistelor abătute pela noi

— Serbarea *antversării* celor trei ani împliniți, de strălucită domnie, ai *Suveranului*, s'a făcut și la Blaj, cu tot fastul, Joi, în 8 Iunie c. După Tedeumul dela catedrală, slujit de păr. vicar Dr. Ambroșiu Cheșianu în sobor de preoți, elevii diferitelor noastre școli au aranjat serbări de preamărire a Domnitorului în cadre de cântec, conferințe și declamări.

Peregrinaje eparhiale. Adânc religioși, cum este poporul nostru, li plac în chip deosebit manifestările colective de pietate: peregrinajele. Preasf. Alexandru al Maramureșului cunoscând bine, din proprie experiență, această latură a sufletului credincioșilor săi, a rânduit ca, pe viitor, peregrinajele, la cari va participa și Preasfinția Sa, să se țină, la cele trei centre mult cercetate de mulțimile cucernice, în seria următoare: *Bixad*, la 29 Iunie, de sărbătoarea SS. Apostoli Petru și Pavel; *Moisetu*, la 15 August, de praznicul Adormirii Preacuratei; *Șișești*, la 8 Septembrie, de sărbătoarea Nașterii Preacuratei. — Noua rânduială care, între altele, ține seama și de condițiile climaterice, e de prevăzut că va da din prisosință roadele ce se așteaptă să deie.

Agru la Frata se organizează, la Ip și Săbișa activează. În urma stăruințelor repetate ale păr. *Petru Cheșianu*, credincioșii noștri din *Frata* (jud. Cluj) s'au strâns, în 23 Aprilie c. în adunare, și au întemeiat, cu 200 de membri, Agru local. Președinte a fost ales d. Inv. director *Alimpu Simu*. Numărul membrilor e în continuă creștere. — Alte vești îmbucurătoare ne vin din parohiile Ip și Săbișa (amândouă în jud. Sălaj) Formațiile agriste de aici au aranjat foarte succese serbări religioase-artistice. La *Ip*, în 14 Maiu c., cu recitări de poezii, predare de dialoguri cântece executate de școlari și conferințe (păr. Enghiș, păr. Safirescu, dd. Mergheș, Magda, dr. Ionel Pop, G. Perneșiu și păr. Băliban) Programul dela *Săbișa* (din 25 Maiu c.) arată 32 de puncte, culminând în disertația d. Inv. dir. *Ioan Nicoară*: »Ce este Agru?« A făcut impresie nespuse de bună prezența în număr foarte frumos a intelectualilor din loc.

În atențiunea părinților care au copii orbi. În așezământul de ocrotire pentru orbi din Cluj, Calea Dorobanților 25, se primesc pentru noul an școlar copii orbi (numai băeți) potriviți pentru învățământ în etate dela 7—12 ani împliniți. Cererile timbrate însoțite de actul de naștere al copilului orb și certificatul medical că copilul este sănătos și se poate educa, se vor trimite Institutului de orbi din Cluj până la data de 20 Iulie a. c.

Cărți & Reviste

M. SADOVEANU: Dumbra minunată. București. 1933. (Editura »Cartea Românească«). Pagini: 183. Prețul: Lei 60.

Douăsprezece bucăți literare mai mărunte. Toate purtând pecetea de povestitor neintrecut a cunoscutului scriitor moldovean. Străluciri de basm și scene din viața dela țară se înșiră armonios, una lângă alta, în cadrele acestui volum simpatic și ca tehnică tipograficească.

ION PILLAT: Pagini Alese. (Serie). București. 1933. Prețul unui număr: Lei 12.

»Cartea Românească« din Capitală, luând asupra-și sarcina editării acestor »Pagini Alese« din literatura noastră mai veche, a îndeplinit o faptă pentru care lumea cetitoare, iubitoare de bun și frumos, nu-i va putea fi îndestul de recunoscătoare. Până acum au apărut: *Ion Neculce: Letopisețul Țării Moldovei și O seamă de cuvinte; V. Alexandri: Poezii populare; Miron Costin: Cartea pentru descălecatul dintăiu, și Letopisețul Țării Moldovei; V. Alexandri: Pasteluri.* — Imprejurarea că scoaterea acestor perle ale scrisului românesc e îngrijită de literatul I. Pillat e o chezașie mai mult că și cele ce vor urma, vor fi tot atât de nerocos alese și prezintate publicului cu aceeași pietate și în aceleași excelente condițiuni tehnice.

DER GROSSE HERDER. Nachschlagewerk für Wissen und Leben. 12 volume și un atlas. Freiburg im Breisgau. Herder. — Vol *V. Ganter — Hochrelief* Pg. 4+1680 coloane text și 30 adaosuri. Prețul unui volum, cu călcăul în piele, 34.50 M.

Biruind imensele greutăți, legate în chip firesc de scoaterea unei opere de proporții și strălucirea marelui lexicon, ale cărui prime patru volume le-am prezentat pe rând cetitorilor noștri, casa Herder execută cu precizie planul grandioasei publicațiuni. Volumul V, de curând apărut, nu stă cu nimic în urma celor care l-au precedat. Nici în ce privește partea redacțională, nici în execuția tehnică. Deschizi, la întâmplare, paginile grele de frumseță și învățătură, și nu ușor te poți despărți de ele. Te fură. Icoane, hărți, peisagii, grafice, articole puternice și temeinice, după importanța chestiunii, își fac loc prin miile de tovarășe mărunte, cari lămuiesc concis și temeinic totatătea probleme, și dau răspuns la totatătea întrebări ce-ți pune mereu cursul neastâmpărat al vieții. Istoria, arta, științele toate, viața și cursul universului, n'au taină, pentru acest Solomon minunat al zilelor noastre. Și toată această imensă înțelepciune nu-i de loc haotică, risipită și fără fir. Fiecare articol este o cărămidă bine prinsă în zidul sau în bolțile uriașei clădiri, care va înfățișa universul cu toate minunile lui, pe om cu tot trecutul lui de sbucium și cuceriri, cu toată vrerea și puterea lui actuală, și încheiat prin prizma ideii creștine catolice. — Cu fiecare nou volum, admirația pentru marea publicație Herder sporește, iar opera și-se face tot mai indispensabilă pe măsură ce te familiarizezi cu ea.

CAMIL PETRESCU: Rapid — Constantinopol — Bioram. București. 1933. Pagini: 126. Prețul: Lei 54.

Prezintată, în subtitlu, modest: »Simplu itinerar pentru uzul bucureștenilor«, lucrarea d. C. Petrescu e dintre acelea cari se impun. Scrisă ușor, fără balastul frazelor căutate, prinde succint și redă captivant, momente vrednice de reținut dintr'o călătorie la Tarigrad. Cele două desene ale d. Theodorescu-Sion și 10 reproduceri fotografice documentare ce împodobesc cartea, o fac cu atât mai interesantă și atractivă.

GÂND ROMÂNESC. Revistă de cultură, editată de »Astra« An. I. Nr. 1. Cluj. 1933. Abonamentul anual: 200 Lei; exemplarul: 20 Lei.

Menită »să mobilizeze toate energiile bune ale Ardealului, să ție mereu la suprafață complexul de probleme ale acestei părți de țară, să continue, cu alte cuvinte, să actualizeze tradiția Astei«, cum se spune în »Cuvântul înainte«, al redactorului ei, d. I. Chinezu, această revistă lunară răspunde unei necesități simțite, și de aceea e cât se poate de binevenită. Numărul prim, la care lucrează dd. I. Chinezu, Iuliu Moldovan, I. Agârbiceanu, N. Caranica, I. Hațieganu, D. S. Petruția, cu bogatele-i cronici: externă, internă și economică, și cu ampla orientare asupra mișcării culturale dela noi, e o bună chezașie de bun augur. — Merită sprijinul cel mai larg.

Cetiți și răspândiți »UNIREA«

Tipografia Seminarului Teologic gr.-cat. Blaj

Telefonul »Unirii«

N. Satmare. Evident că-i vorba de-o greșală de tipar. Petru Movilă moare la 22 Decembrie 1646, cum notează d. N. Iorga în *Istoria Bisericii Românești* (ed. din 1908, vol. I. pag. 313), iar nu în 1644, cum greșit s'a cules pentru numărul nostru trecut (pag. 7) și a scăpat și vigilenței corectorului. Celea ce urmează însă numai decăt acestui dat evidentiază prin sine că nu poate fi exact. Cum poate cineva, care moare acum, să mă scoată cărți la anul, și la doi ani? Prin urmare: errata corrige benevole lector! Mai ales că în cazul de față e foarte ușor de făcut acest lucru.

C. Pitești. Faptul relatat de unele ziare, că adevărat tribunalul din Subotica ar fi osândit pentru »calomnie« pe episcopul catolic Budanovici, nu ne miră chiar de loc. Francmazoneria nu se poate purta nicăirea, și nici când, față de adeptii crezului roman altfel decăt cu ură neimpăcată. Afizele de circumstanță nu înșeală decăt pe naiwi. Când le vine bine, isbesc în ea fără de nici o considerație. Cum li-se pare c'ar fi acum cazul în Jugoslavia, unde și-au câștigat tovarășă de idei și de luptă asociația Sokolilor. Episcopatul catolic jugoslav, sesizat de primejdia ce reprezintă această tovarășie atee și dușmană bisericii lui Hristos, a stigmatizat-o oficial și publice, pe temeiul de dovezi ce eschid ori ce îndoială. Furioși de această pășire resolută a ierarhilor, sokolii i-au dat în judecată, chipurile, pentru că ar fi fost »bârbiți«. Iar tribunalul din Subotica, în deosebire de alte tribunale jugoslave mai cu mult bun simț, se vede că s'a făcut u-nealta oculței francmasonerie ce ține să-și scoată basma curată ciracii sokoliști, lovind totodată în ierarhia catolică. Atâta tot. — Asupra sokolilor jugoslavi și a mentalității de care sunt conduși în ce privește crezul și morala catolică, vom reveni.

Oficiul protopopes Lupeni. Am primit suma de 2500 Lei, abonament dela parohiile Câmpul lui Neag, Parosem și Lupeni II. Vă mulțumim din toată inima.

Oficiul parohial Ramna. Confirmăm primirea abonamentului pe 1932.

Of. parohial Cop.-Mănăstur. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

P. Timișoara. Confirmăm primirea abonamentului pe 1933.

Oficiul parohial Hătegel. Am primit 400 Lei. Achitat până la 1/IV 1923.

Oficiul protopopes Abrud. Vă mulțumim pentru incassarea abonamentului dela parohiile Roșia montană și Mușca.

R. Petroșeni. Am primit 300 Lei în contul abonamentului.

Oficiul parohial Nojorid. Am primit 600 Lei, achitat până la 31/XII 1933.

C. Prislop. Am primit 200 Lei abonament pe 1933
S. Ghijosa de sus. Am primit 200 Lei. Achitat până la 30/VI 1934.

Convocare

CASSA DE ECONOMIE S. P. A. DIN BLAJ, invită prin prezenta pe acționarii săi la a

XLIII-a adunare generală ordinară

care va avea loc la 26 Iunie a. c. orele 15 la Blaj, în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării; stabilirea de a fi în număr; numirea alor 2 acționari pentru verificarea procesului verbal.

2. Raportul Consiliului de Administrație asupra exercițiului anului 1932, prezentarea bilanțului, raportul asupra stării institutului, propuneri asupra măsurilor necesare.

3. Raportul Comitetului de Cenzori.

4. Hotărârea asupra exercițiului anului 1932, darea absoluturului a Consiliului de Administrație și Comitetului de Cenzori.

5. Alegerea membrilor în Consiliul de Administrație.

6. Propuneri.

Acționarii, cari doresc a-și exercita dreptul de vot, sunt rugați a-și depune acțiunile și documentul de plenipotență la cassieria institutului sau la Banca Economică s. a. din Diciosânmartin, până la 24 Iunie a. c. ora 12.

Consiliul de Administrație